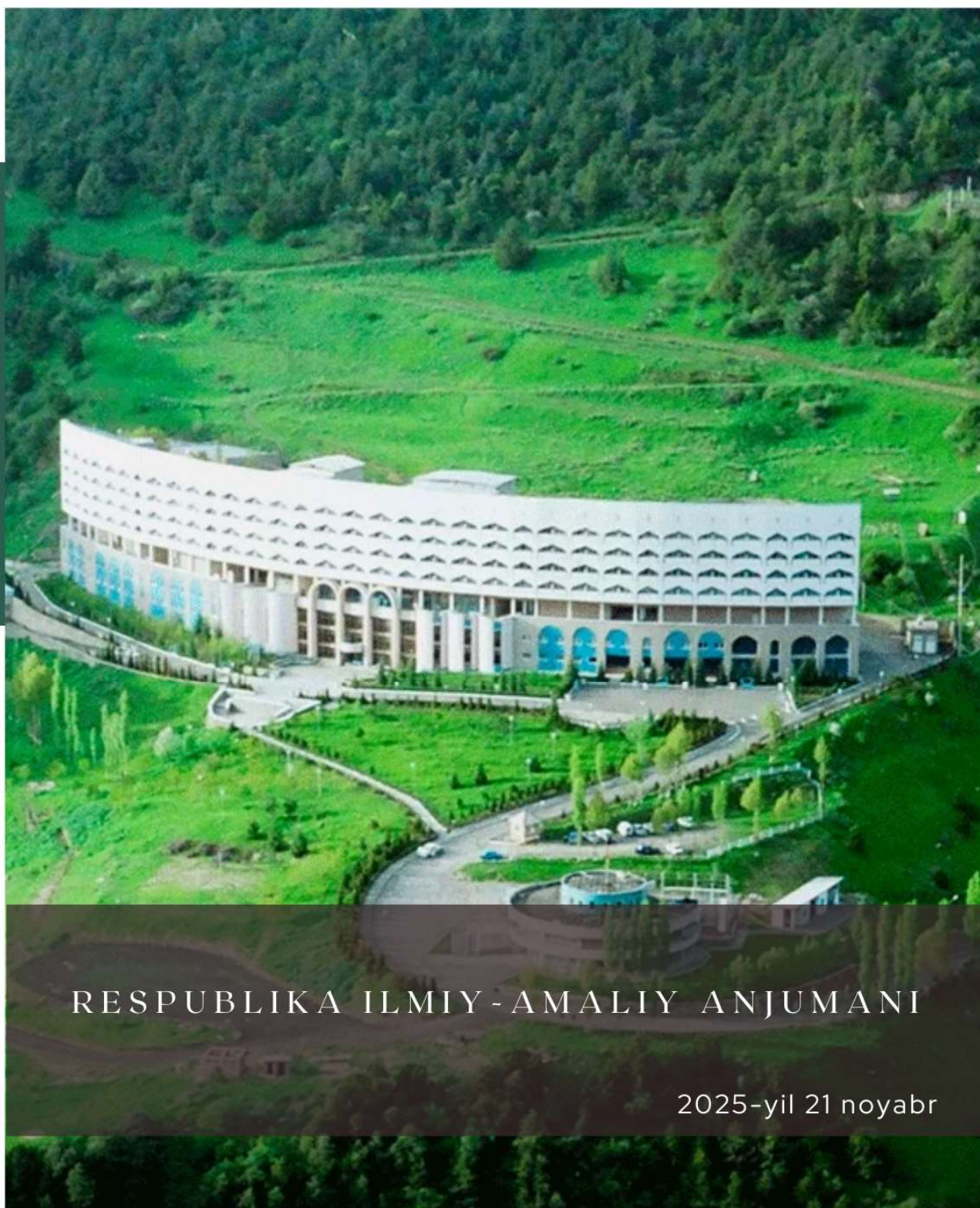

KONFERENSIYA

“JIZZAX VILOYATI IJTIMOIIY-IQTISODIY
RIVOJLANISHINING ASOSIY
YO’NALISHLARI: MUAMMO VA YECHIMLAR”

RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY ANJUMANI

2025-yil 21 noyabr

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIIY TA’LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**MIRZO ULUG‘BEK NOMIDAGI O‘ZBEKISTON MILLIY
UNIVERSITETINING JIZZAX FILIALI**

**JIZZAX VILOYATI IJTIMOIIY-IQTISODIIY
RIVOJLANISHINING ASOSIIY YO‘NALISHLARI:
MUAMMO VA YECHIMLAR**
*mavzusidagi Respublika ilmiy-texnik anjuman materiallari
to‘plami*
(2025-yil 21-22-noyabr)

JIZZAX-2025

Jizzax viloyati ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishining asosiy yo‘nalishlari: muammo va yechimlar. Respublika ilmiy-texnik anjuman materiallari to‘plami – Jizzax: O‘zMU Jizzax filiali Iqtisodiyot va turizm kafedrası, 2025-yil 21-22-noyabr. 570-bet.

Respublika miqyosidagi ilmiy-texnik anjuman materiallarida zamonaviy kompyuter ilmlari va muhandislik texnologiyalari sohasidagi innovatsion tadqiqotlar aks etgan.

Globalashuv sharoitida davlatimizni yanada barqaror va jadal sur‘atlar bilan rivojlantirish bo‘yicha amalga oshirilayotgan islohotlar samarasini yaxshilash sohasidagi ilmiy-tadqiqot ishlariga alohida e‘tibor qaratilgan. Zero iqtisodiyotning, ijtimoiy sohalarni qamrab olgan modernizatsiya jarayonlari, hayotning barcha sohalarini liberallashtirishni talab qilmoqda.

Ushbu ilmiy ma‘ruza tezislari to‘plamida mamlakatimiz va xorijlik turli yo‘nalishlarda faoliyat olib borayotgan mutaxassislar, olimlar, professor-o‘qituvchilar, ilmiy tadqiqot institutlari va markazlarining ilmiy xodimlari, tadqiqotchilari, magistr va talabalarning ilmiy-tadqiqot ishlari natijalari mujassamlashgan.

Mas‘ul muharrirlar: DSc.prof. Turakulov O.X., t.f.n., dots. Baboyev A.M.

Tahrir hay‘ati a‘zolari: p.f.d.(DSc), prof. Turakulov O.X., t.f.n., dots. Baboyev A.M., t.f.f.d.(PhD), prof. Abduraxmanov R.A., p.f.f.d.(PhD) Eshankulov B.S., p.f.n., dots. Alimov N.N., p.f.f.d.(PhD), dots. Alibayev S.X., t.f.f.d.(PhD), dots. Abdumalikov A.A, p.f.f.d.(PhD) Hafizov E.A., f.f.f.d.(PhD), dots. Sindorov L.K., t.f.f.d.(PhD), dots. Nasirov B.U., b.f.f.d. (PhD) O‘ralov A.I., p.f.n., dots. Aliqulov S.T., t.f.f.d.(PhD) Kuvandikov J.T., i.f.n., dots. Tsoy M.P., Sharipova S.F., Jo‘rayev M.M.

Mazkur to‘plamga kiritilgan ma‘ruza tezislarning mazmuni, undagi statistik ma‘lumotlar va me‘yoriy hujjatlarning to‘g‘riligi hamda tanqidiy fikr-mulohazalar, keltirilgan takliflarga mualliflarning o‘zlari mas‘uldirlar.

- Миллий иқтисодиётнинг табиий офатлар ва иқлим ўзгаришига нисбатан барқарорлигини мустаҳкамлаш;
- Миллий иқтисодиёт, хусусан саноатнинг «яшил» ва кам углеродли ривожланишини таъминлаш;
- Инновацияларни жорий этиш ва самарали «яшил» инвестицияларни жалб қилиш;
- Барқарор ва инклюзив «яшил» урбанизацияни ривожлантириш;
- «Яшил» иқтисодиётга ўтиш даврида катта таъсир кучига эга бўлган аҳоли қатламларини ва уларнинг яшаш жойларини қўллаб-қувватлаш;
- «Яшил» ўсиш бўйича салоҳиятни ошириш ва инсон капиталини ривожлантириш;
- «Яшил» иқтисодиётга ўтиш учун қулай сиёсий муҳит яратиш, самарали институтларни жорий қилиш;
- Ташқи ва ички «яшил» молиялаштириш оқимларини кўпайтириш.

Фойдаланилган адабиётлар руйхати:

1. World Bank. State and Trends of Carbon Pricing 2023. Washington, DC: World Bank Group, 2023. 180 p.
2. OECD. Taxing Energy Use 2023: Trends in Energy Taxation and Carbon Pricing. Paris: OECD Publishing, 2023. 276 p.
3. International Monetary Fund (IMF). Fiscal Monitor: Climate Policies and the Fiscal Framework. Washington, DC: International Monetary Fund, 2023. 150 p.
4. United Nations Environment Programme (UNEP). Global Environment Outlook 2023: Sustainability at a Crossroads. Nairobi: UNEP, 2023. 342 p.
5. OECD. Incentives for Green Innovation [Electronic resource] // Organisation for Economic Co-operation and Development. – 2023. – Available at: <https://www.oecd.org/tax/incentives-for-green-innovation.htm>

ZAMONAVIY TA'LIM PARADIGMALARI VA ULARNING PEDAGOGIK ASOSLARI

Vaqqosov Shoxrux Shukrullayevich

Do'stlik tuman ixtisoslashtirilgan maktabi direktori

shoxruxshaydullayev@gmail.com

Annotatsiya: Mazkur tezisda zamonaviy ta'lim paradigmalari va ularning pedagogik asoslari tahlil qilinadi. An'anaviy bilimga yo'naltirilgan modeldan kompetensiyaviy, konstruktivistik, raqamli va shaxsga yo'naltirilgan ta'lim paradigmalariga o'tish jarayonlari ilmiy jihatdan yoritilgan. Tadqiqotda zamonaviy pedagogik yondashuvlarning nazariy asoslari, metodologik tamoyillari hamda ta'lim samaradorligiga ta'siri o'rganiladi. Tezisda tizimli va taqqoshlama tahlil metodlari

qo‘llanilib, ta’lim tizimini modernizatsiya qilish bo‘yicha xulosalar va amaliy tavsiyalar ishlab chiqiladi.

Kalit so‘zlar: ta’lim paradigmasi, kompetensiyaviy yondashuv, konstruktivizm, raqamli pedagogika, shaxsga yo‘naltirilgan ta’lim, innovatsion metodlar.

KIRISH

XXI asrda jamiyat taraqqiyoti, globallashuv jarayonlari va axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi ta’lim tizimini tubdan isloh qilish zaruratini yuzaga keltirdi. An’anaviy ta’lim modeli asosan bilim berishga qaratilgan bo‘lib, o‘quvchining passiv rolini nazarda tutardi. Biroq zamonaviy jamiyatda ijodkor, mustaqil fikrlovchi, tanqidiy tahlil qila oladigan va muammolarni hal eta oladigan shaxsni shakllantirish asosiy maqsadga aylandi.

Shu sababli ta’lim tizimida “paradigma” tushunchasi dolzarb bo‘lib qoldi. Paradigma — bu muayyan davrda ilmiy va amaliy faoliyatni yo‘naltiruvchi nazariy va metodologik qarashlar tizimidir. Ta’lim paradigmalari esa ta’lim jarayonining maqsadi, mazmuni, metodlari va natijalariga doir umumiy yondashuvni belgilaydi.

Mazkur maqolaning maqsadi — zamonaviy ta’lim paradigmalari va ularning pedagogik asoslarini ilmiy jihatdan tahlil qilish hamda ularning ta’lim samaradorligiga ta’sirini aniqlashdir.

ADABIYOTLAR SHARHI

Zamonaviy pedagogik adabiyotlarda ta’lim paradigmalari masalasi keng o‘rganilgan. XX asrning ikkinchi yarmida behaviorizm va kognitivizm asosidagi ta’lim modellari hukmron bo‘lgan bo‘lsa, XXI asrga kelib konstruktivizm, kompetensiyaviy yondashuv va raqamli pedagogika paradigmalari yetakchi o‘ringa chiqdi.

Konstruktivistik paradigma o‘quvchini bilimni tayyor shaklda qabul qiluvchi emas, balki uni mustaqil ravishda quruvchi subyekt sifatida ko‘radi. Ushbu yondashuvda o‘qituvchi fasilitator rolini bajaradi. Kompetensiyaviy paradigma esa bilimdan ko‘ra amaliy ko‘nikmalar va hayotiy kompetensiyalarni rivojlantirishga urg‘u beradi.

Raqamli pedagogika paradigmasi esa axborot texnologiyalarini ta’lim jarayoniga integratsiya qilish orqali o‘quv jarayonini individuallashtirish va samaradorligini oshirishga qaratilgan.

Adabiyotlar tahlili shuni ko‘rsatadiki, zamonaviy ta’lim paradigmalari o‘zaro integratsiyalashgan holda ta’lim sifatini oshirishga xizmat qilmoqda.

METODOLOGIYA

Tadqiqot nazariy-tahliliy xarakterga ega bo‘lib, quyidagi metodlar qo‘llanildi:

- Tizimli tahlil — zamonaviy ta’lim paradigmalarini yagona pedagogik tizim sifatida o‘rganish;
- Taqqoshlama tahlil — an’anaviy va zamonaviy ta’lim modellari o‘rtasidagi farqlarni aniqlash;
- Kontseptual tahlil — asosiy tushunchalarning nazariy asoslarini yoritish;

– Mantiqiy umumlashtirish — xulosalar va tavsiyalar ishlab chiqish.

NATIJALAR VA MUHOKAMA

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, zamonaviy ta‘lim paradigmalari quyidagi asosiy xususiyatlarga ega:

1. Shaxsga yo‘naltirilganlik. Zamonaviy paradigma o‘quvchini ta‘lim jarayonining markaziga qo‘yadi. Bu o‘quvchining individual qobiliyatlari va ehtiyojlarini hisobga olishni talab qiladi.

2. Kompetensiyaviy yondashuv. Bilimlarni o‘zlashtirish emas, balki ularni amaliyotda qo‘llay olish qobiliyati ustuvor hisoblanadi.

3. Interaktiv va innovatsion metodlar. Muammoli ta‘lim, loyiha metodi, case-study va STEAM yondashuvlari keng qo‘llanilmoqda.

4. Raqamlashtirish. Masofaviy ta‘lim, onlayn platformalar va sun‘iy intellekt asosidagi tizimlar ta‘lim samaradorligini oshirmoqda.

Muhokama natijalariga ko‘ra, zamonaviy ta‘lim paradigmalari an‘anaviy modelga nisbatan o‘quvchilarning motivatsiyasini oshiradi va ularni real hayotga tayyorlashga xizmat qiladi. Biroq bu jarayon pedagog kadrlarning malakasi va texnologik infratuzilma bilan chambarchas bog‘liq.

XULOSA

Zamonaviy ta‘lim paradigmalari pedagogik jarayonni insonparvar, innovatsion va kompetensiyaviy yo‘nalishga olib chiqmoqda. Ular o‘quvchilarning mustaqil fikrlash, ijodkorlik va muammolarni hal qilish ko‘nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Ta‘lim tizimini modernizatsiya qilish uchun quyidagilar tavsiya etiladi:

1. Pedagog kadrlarni zamonaviy metodlar asosida qayta tayyorlash;
2. Raqamli ta‘lim infratuzilmasini kengaytirish;
3. Kompetensiyaviy baholash tizimini joriy etish;
4. Innovatsion pedagogik tajribalarni amaliyotga tatbiq etish.

Zamonaviy ta‘lim paradigmalari nafaqat bilim berish, balki barkamol va raqobatbardosh shaxsni shakllantirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Bruner, J. (1960). *The process of education*. Harvard University Press.
2. Dewey, J. (1938). *Experience and education*. Macmillan.
3. Fullan, M. (2013). *Stratosphere: Integrating technology, pedagogy, and change knowledge*. Pearson.
4. Piaget, J. (1970). *Science of education and the psychology of the child*. Viking.
5. Rasulkhujayeva M., Xasanova M. TA‘LIM JARAYONINI BOSHQARISHNING XORIJIY TAJRIBALARI PARADIGMALARI (TURKIYA OLIY TA‘LIMI MISOLIDA) //QO‘QON UNIVERSITETI XABARNOMASI. – 2024. – T. 13. – C. 178-182.
6. Rustamovna A. G. TA‘LIM TARAQQIYOTIDA XALQARO HAMKORLIKNING AHAMIYATI //SCIENTIFIC APPROACH TO THE MODERN EDUCATION SYSTEM. – 2025. – T. 4. – №. 37. – C. 161-164.